

juni 2004

Nr 16

Uitgave van de Historische Kring Abcoude / Baambrugge

Inhoud:

- ◆ Verdere lotgevallen van de familie van Caspel
- ◆ Wie kent dit wapen?
- ◆ Vrouw Marsen en de dorpsbrug te Baambrugge
- ◆ Bij een foto...

Verdere lotgevallen van de familie van Caspel

door Dick Slebos

In de vorige aflevering van deze kroniek hebt U kennis kunnen maken met de familie van Caspel, waarvan de stamvader in Baambrugge was: **Sijmen Janszn van Caspel**, getrouwd met **Jannetje Gerritsdr Ploos van Amstel**. Ik meldde U dat **Sijmen** een flinke boerenhofstede bij Baambrugge bewoonde. Inmiddels heb ik deze boerderij gevonden: het was een vrij grote boerderij, gelegen direct aanpalend aan de buitenplaats **Geynwyck** ten zuiden van **Paddenburg**, welke door hem werd gepacht. Deze boerenhofstede werd in 1711 gekocht door de toenmalige eigenaar van **Geynwyck**, de heer **Jacob Johan Hamel Bruyninx**, en werd in deze buitenplaats geïncorporeerd. Niet zo lang daarna is **Sijmen** overleden en kocht de weduwe een huis in het dorp **Baambrugge**, derhalve aan de westzijde van de **Angstel**.

Over de gebeurtenissen rond de beide zonen van **Sijmen**, **Gerrit** en **Pieter**, heb ik U het een en ander verhaald en wij verlieten de

Redactie:

H. Hoogenhout
G. van der Most
D. L.H. Slebos
W. W. Timmer
W. Zwaard

Redactie secretariaat:

G. van der Most,
Papehof 9
1391 BD Abcoude

Druk:

Drukkerij Palteam

ISSN: 1569-6146

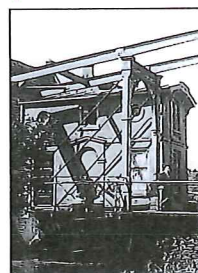
Prijs losse nummers € 4,-

In dit nummer

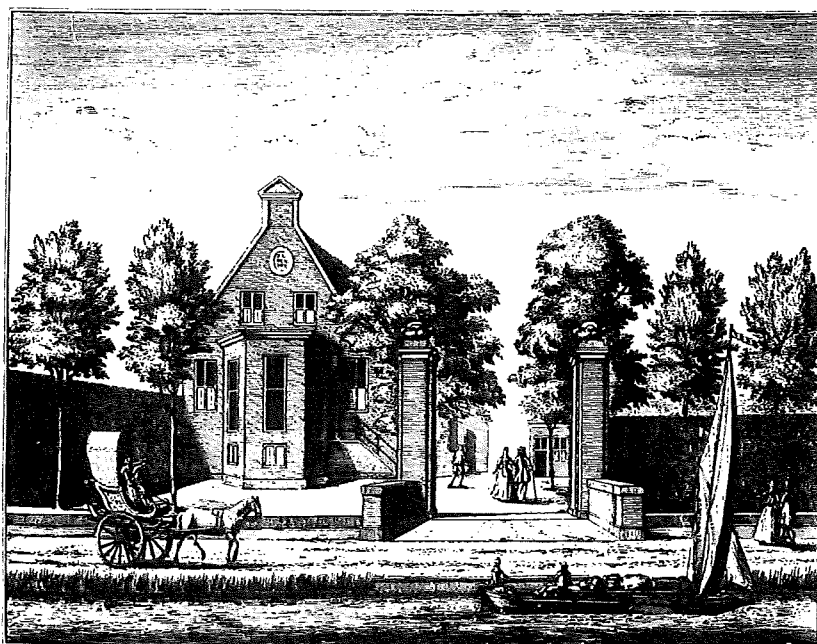
Verdere lotgevallen van de familie van Caspel

Vrouw Marsen

Bij een foto...

familie van Caspel in 1742 na het overlijden van Gerrit, die als weduwnaar zonder kinderen zijn bezittingen naliet aan de drie kinderen van zijn vooroverleden broer Pieter. De weduwe van Pieter, aan wie het vruchtgebruik van Gerrit's bezittingen was gelegateerd totdat de kinderen handelingsbekwaam zouden zijn geworden, vestigde zich met haar drie kinderen in het grote huis van Zorgvrij. Van de overige bezittingen van Gerrit, die, zo had Gerrit in zijn testament bepaald, niet mochten worden vervreemd aler de kinderen handelingsbekwaam zouden zijn geworden, werd de buitenplaats Oldenhoff (afb. 1.) het eerst verkocht, namelijk in 1749. Sijmen (1729-1795) is dan door zijn huwelijk met Annetje Gijsbertse van 't Ent handelingsbekwaam geworden. Twee jaar later is ook de zuster van Sijmen, Jannetje (1725-1762), getrouwd en de executor Adriaen Hoogeveen, dan inmiddels Baljuw en Schout van Loenen - Cronenburgs Gerecht - geworden, wenste bij die gelegenheid van zijn taak ontheven te worden en de

Oldenhoff, appartament u M. JEAN DE LA CROIX.

Oldenhoff, toebehoorende den HERR JOHANNIS DE LA CROIX.

87

Afbeelding 1

beide getrouwde kinderen van Pieter werden met de voogdij over hun jongere broer Gerrit (1732-1771) belast.

Enkele jaren later trouwde deze Gerrit van Caspel met Hendrikje Gijsbertse van 't Ent, een jonger zusje van de echtgenote van Sijmen. Hun vader was Gijsbert Claasse van 't Ent o.m. in 1731 en 1736 verkozen tot Schepen van het

Gerecht Abcoude-Proosdij. Gijsbert was sinds 1722 eigenaar van 15 morgen in 't Gein in de Broekzijder polder met de daarbij behorende huis-manswoning, gelegen aan de noordzijde van het Gein, *daerde (Hollandse) cade ten Oosten en de Herberg 't Haantje naast gelegen zijn, alsmede nog 't Hennetje daar de Herberg 't Haantje ten westen naast gelegen is, en 't Swaantje ten oosten.*

Gijsbert exploiteerde deze herberg, hetgeen van belang is voor het begrip voor het latere handelen van zijn schoonzoon Sijmen van Caspel en diens nakomelingen. Afb. 2, overgenomen uit het boek 'Het Gein' geeft een beeld van dit complex. De herberg was niet, zoals in 'Het Gein' vermeld, gevestigd in Het Swaantje maar,

Afbeelding 2

althans in de jaren 1730-1740, in 't Hennetje.

Aan het einde van de 18^e eeuw zijn zowel 't Haantje als 't Hennetje nog eigendom van de rechtsopvolgers in de familie. Daaraan wordt in 1790 nog 't Swaantje toegevoegd; eerst in 1812 viel dit trio bij vererving uiteen.

Niet zo lang na de voltrekking van de hiervóór genoemde huwelijken van de kinderen van Pieter van Caspel slaat het noodlot toe: de drie vrouwelijke huwelijkspartners komen in een tijdsbestek van enkele jaren te overlijden. Gerrit bleef in 1766 achter met een zoontje van 1 jaar oud, Pieter geheten, welke jongen een jaar later een volle wees werd.

Sijmen was reeds in 1759 achtergebleven met 3 kinderen, respectievelijk Pieter, oud 9 jaren, Geertje, oud 8 jaren, en Annetje, oud 4 jaren. Ook Jannetje, de dochter van Pieter,

getrouw Vader naar Christelijken gemoede en naar het uitwijzen der wetten deesen provintie schuldig is te doen, mitsgaders de voornoemde sijne kinderen een goet ambagt ofte stijl te laten leeren en dat alles tot de voorn. kinderen sullen hebben berijkt hunne mondige daagen tot huwelijken of andere geapprobeerde staate gekoomen ende getreeden sullen sijn, en dan Fl. 1.000,- uit te keeren (factor 100!).

Sijmen hertrouwde in 1759 met Maria Gerritsdr van Beek (j.d. van Amsterdam), uit welk huwelijk nog 3 dochters en twee zonen stammen, waarvan alleen de zonen *hunne mondige daagen* zouden bereiken. Sijmen vervulde intussen zijn rol als notabel met verve; hij was gedurende 5 perioden Schepen van Abcoude-Baambrugge; zijn eerste benoeming viel hem reeds op

23-jarige leeftijd ten deel ! Dat hij dit ambt met de nodige ernst opvatte moge blijken uit de ontwikkeling van zijn handtekening. Kort

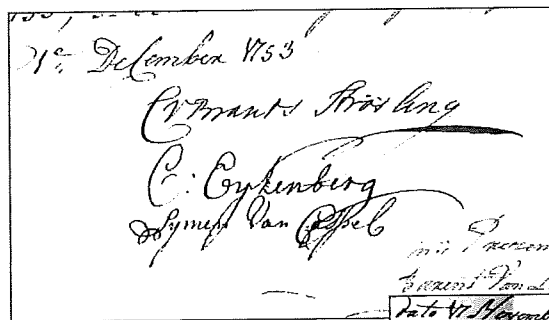
met diverse krullen versierd, kennelijk na oefening tot stand gekomen. Deze handtekening zal hij tot op hoge leeftijd handhaven. (Afb. 3.)

Hij voldeed aan de verwachtingen die zijn oom Gerrit van hem had gekoesterd. Ook laat hij zich op de onroerend-goedmarkt niet onbetuigd, al blijft hij wel eens op een veiling 'aan het plokgeld hangen'. Aan het ossenweiden heeft hij zich denkkelijk niet meer gewaagd, mede door de epidemieën van veeziekten die in de veertiger jaren - tijdens zijn adolescentie - onze omgeving teisterden en die vrij algemeen het einde van het ossenweiden inluiden. De boerderij die tot de buitenplaats Zorgvrij behoorde, werd door hem verhuurd, zeker vanaf 1766, al zou hij zich daar op 't eind van zijn leven terugtrekken.

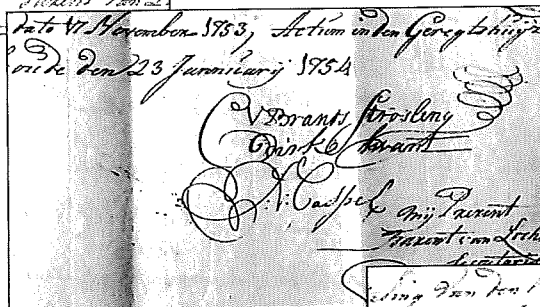
Sijmen zag zich echter, mede doordat de geërfde kapitalen slonken, genoodzaakt naar een andere broodwinning om te zien. Het naastgelegen Overdorp, inmiddels, na het overlijden van doctoor Johannes de Witte in 1724, diverse malen in andere handen overgegaan, bood hem in

1771 de kans. Hij kocht het uit handen van Daniël Parvé, een Amsterdammer die op Poelensteyn zijn rust

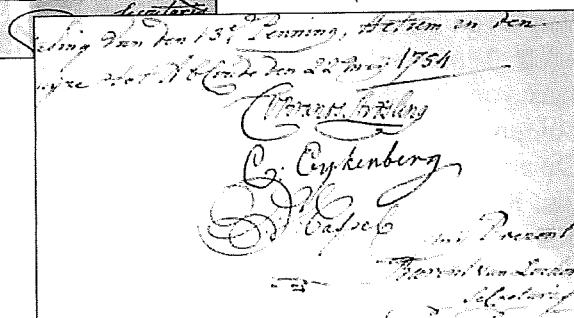
Afb. 5: 1-12-'53, 21-01-'54 en 22-06-'54. (Foto's W. W. Timmer)

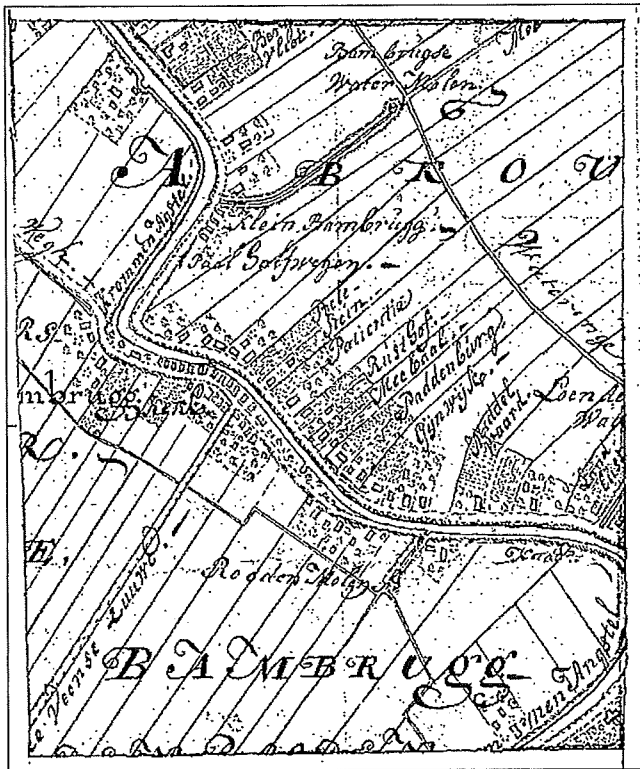

overleed in deze periode. Bij notarieele akte beloofde Sijmen: *sijne kinderen behoorlijk op te voeden ende te onderhouden in eeten, drinken en kleeding, waarbij de linnen en wollen kousen en schoenhavenis, en gemak in siekten en gezondheid en ook deselve kinderen te laten leeren leesen en schrijven, cijfferen en in allen Christelijke Oeffening en in alle deugt te onderrigten gelijk een goet en*

na zijn installatie tekent hij een akte met zijn min of meer geschreven naam, maar reeds 1 1/2 maand later is zijn ondertekening

Afbeelding 4

had gezocht maar na het overlijden van zijn echtgenote op deze buitenplaats, in snel tempo zijn bezittingen in Baambrugge van de hand deed en naar Haarlem vertrok. Daar was diens broer rentmeester van het Hoogheemraadschap Rijnland en op dat moment Schepen, hetgeen enkele jaren later tot het burgemeesterschap van deze stad leidde.

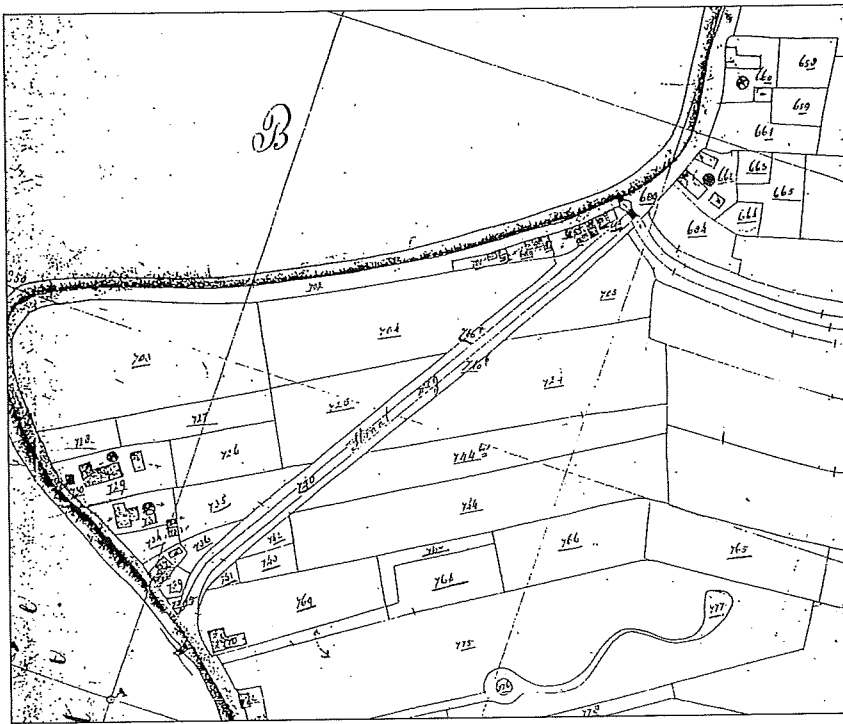
Sijmen richt in Overdorp een logement en taveerne in, dat hij de naam 't Huis te Halfwegen' geeft. Die naam ontleent hij aan de dichtbij aan het Zandpad staande paal, die de verantwoordelijkheid voor het bezanden – berijdbaar houden – van het zandpad markeert. Ten noorden was dit een taak voor Amsterdam, en ten zuiden voor Utrecht. Op een uitsnede van de kaart van Ketelaar (afb. 4.) is de paal aangegeven, evenals op de kaart van Gerrit Drogenham.

de oudste dochter van Sijmen, de naar haar oma genoemde Geertje, is bij haar grootmoeder gaan wonen, zoals de notaris het in 1767 noteert: *tot haer comparantes assistentie*. Geertje is in dat jaar 16 lentes doch moet dan al enige tijd voor haar grootmoeder hebben gezorgd, zoals blijkt uit een in dat jaar opgemaakt codicil dat ons ook een kijkje gunt in de persoonlijke bezittingen van de grootmoeder. *...in cas haere clijndogter op haer comparantes overlijden nog bij haer inwonende sal sijn, in sulken cas aen deselve haere gemelde clijndogter te prelegateren al comparantes huysraed en inboedel ende van de navolgende goudt en silverwerk: een goude ketting vier dik met een goud slot, een ketting bloedcoralen twee dik met een goud slot, een goud oorijser, een gouden haernaeld, een dito ceintuurgesp, twee groote gouden spelden, twee fijne belle-tjes en twee fijne ringetjes,*

De erfenis van zijn schoonmoeder, Geertje van 't Ent, overleden 1770, heeft Sijmen wellicht mede de pecunia voor de aankoop van Overdorp verschaft. Haar relatie met Sijmen is, ondanks zijn hertrouwen, nimmer verbroken, integendeel:

alles boven en behalven 't gene verder albereijds aen haer gegeven is en bij haer gedragen word. Dit codicil werd door de notaris gepasseerd ten huize van de comparante in 't Gein (dit was 't Hennetje). Over het vier jaar jongere zusje van Geertje, Antje, wordt niet gerept!

Tot de generatie van grootmoeder Geertje van 't Ent behoorde ook de in 1737 in de Angstel verdrongen echtgenote van Gerrit van Caspel. Deze had in haar in 1733 opgemaakte testament o.a. aan Jannetje, de enige dochter van haar zwager Pieter van Caspel, *haar beste goude ring met sijne steenen, de beste kap met goude spelden en haer beste jak en rok* geprelegateerd. Voorts legateerde zij aan haar oom, Gerrit Willems Veenman Fl. 3.000,- alsmede aan diens zuster eveneens Fl. 3.000,-, haar kleren, goud en zilver. De beide families waren aldus zeer wel bemiddeld. De volgende generatie wordt nog wel tot de notabelen gerekend, maar deze gaat toch geleidelijk tot de regionen van de middenstand behoren. Zo vestigde de oudste zoon van Sijmen, Pieter, geb. 1750, zich in 1778 als 'meester vleeschhouwer' te Abcoude in de Kaatsbaan en huurde daartoe een huys, tuyn en erve, zijnde de vleeschhouwerye. Zijn vader mag zich dan kastelijn in 't Huis te Halfwegen' noemen. Geertje trouwde in 1771, na het overlijden van haar grootmoeder, met Pieter Fruythoff die onder Weesp een boerderij bestierde; Antje trouwde in de jaren '80 met Cornelis Schuylenburg en is naar Amsterdam vertrokken. Tenslotte dient hierbij nog te worden vermeld dat het zoon-

Afbeelding 5

tje van Gerrit van Caspel, waarover hiervoor reeds werd verteld dat het in 1767, 2 jaar oud, een volle wees werd, opgroeide bij de tweede echtgenoot van zijn stiefmoeder, Dirk Hollander, die de boerderij met de 15 morgen land bestierde, die grootvader Gijsbert van 't Ent had nagelaten. Later heet deze boerderij *Bij veelen niet gedacht*. Gerrit groeit daar op en wordt veehouder in dit gerecht.

In de tijd dat Sijmen van Caspel herbergier was in 't Huis te Halfwegen heeft hij het herenhuis van Zorgvrij afgebroken. Wanneer Sijmen in 1781 een hypotheek moet afsluiten vormen nog slechts de herberg en de boerderij het onderpand. De functie van herbergier was hem echter blijkbaar ook niet zo op het lijf geschreven; in januari 1781 verhuurt hij de herberg en trekt zich met zijn - in zijn tweede huwelijk - gevormde gezin op de boerderij van Zorgvrij terug. Ook daar was hij niet gevrijwaard van de gevolgen van oorlogshandelingen. Zo

blijkt uit een notitie in het "dossier Pepping" dat hij een schadevergoeding van het Gerecht ontvangt voor de reparatie aan zijn 'combof', dat in het jaar 1787 had gediend tot gebruik door de *Sauve Garde*, en *door deselve geruineerd*. Dit gebeurde ten tijde van de hulp, die de Pruisische troepen verleenden aan Stadhouder Willem V, die het met de patriotten aan de stok had.

Door de afbraak van het grote huis Zorgvrij ontstond een opening in de doorgaande bebouwing langs het Zandpad. Daarvan is in 1812 dankbaar gebruik gemaakt bij de aanleg van de Kleine Coupure. Op afbeelding no 5 is te zien hoe bruut dit stukje weg door de bestaande verkaveling breekt. Overdorp stond toevallig al wat scheef t.o.v. de weg en voegde zich daardoor moeiteloos in de bocht, die de straatweg daar moest maken.

Wanneer de 18^e eeuw ten einde loopt, in 1795, overlijdt Sijmen van Caspel op de boerderij van Zorgvrij. Zijn

weduwe, achtergebleven met twee zonen, maakt de bezittingen van Sijmen te gelde, o.a. 19 koeien en kalveren, twee paarden alsmede een arreslee en diverse rijtuigen.

Haar jongste zoon, evenals zijn vader Sijmen geheten, vraagt dan voor zijn moeder en hemzelf een akte van indemniteit aan wegens vertrek naar Waverveen, waar zijn halfbroer Pieter van Caspel inmiddels een taveerne bezat. Deze had de in 1778 gekochte *vleeschhouwerij* na een vijftal jaren van de hand gedaan en was, na nog enkele jaren een broodbakkerij in Baambrugge te hebben gedreven, in 1793 naar Waverveen vertrokken om daar kastelein in Botshol aan de Rijke Waver te worden (Akte van indemniteit: hiermede verklaarde het Gerecht zich verantwoordelijk voor personen die lange jaren in het gerecht hadden gewoond, doch die zich elders gingen vestigen, mochten zij onverhoopt in behoeftige omstandigheden komen te verkeren).

Pieter van Caspel, de kastelein van Botshol, had ook een zoon Sijmen of Simon geheten, die niet met zijn vader mee naar Waverveen was verhuisd. Deze ontwikkelde zich tot veehouder; rond de eeuwwisseling treffen wij hem aan op de boerderij van de buitenplaats Landlust meer zuidelijk langs de Angstel gelegen. In 1807 wisselt op Vrede Rijk Willem Hogenhoud, ook veehouder, die in datzelfde jaar dit landgoed had gekocht, het tijdelijke met het eeuwige. (Kroniek no 8). Diens weduwe, die de boedel over negen gerechtigden moest ver-

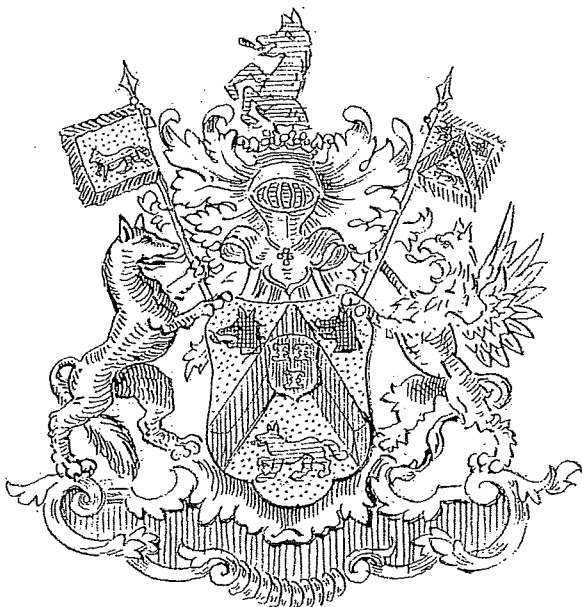
delen, en deswege Vreede Rijk moest verkopen, heeft in Sijmen Pieterszn van Caspel een nieuwe echtgenoot gevonden. Zij vestigden zich op een boerderij gelegen aan het Gein onder Weespercarspel, en wanneer in 1826 de erven Pelichy de buitenplaats De Ruige Boel, eveneens aan het Gein doch nu in Abcoude-Proosdij gelegen, laten afbreken ziet Sijmen zijn kans om weer een grote boerderij te gaan exploiteren. Hij koopt het geheel, pecunia causa in twee gedeelten, en geeft er de naam van een van zijn eerste boerderijen – Landlust – aan. Hij woont daar tot zijn overlijden in 1833. Ook de naar Waverveen vertrokken Sijmen Sijmonsz van Caspel treffen wij later weer in Abcoude-Baambrugge als veehouder aan.

Gerrit, de oudste zoon uit het tweede huwelijk van Sijmen, was in 1796, een jaar nadat zijn vader overleed, getrouwd met Hendrika van Maaswinkel en fungeerde als kastelein in het logement en taveerne in Overdorp. Op Poelestein was inmiddels

Christoffel Nagel komen wonen, Oud Raad van Politie en Criminele Justitie in de ‘Colonie van Suriname’, die, blijkbaar gesteld op zijn rust, de taveerne van de weduwe van Sijmen van Caspel kocht met het oogmerk het weer te verkopen onder strikte bepalingen omtrent het gebruik. Zo zou er, zolang Christoffel Nagel of diens echtgenote nog op Poelestein zouden wonen, *geen herberg, tap of andere neering nog veehouderij, slagerij, bakkerij, kruideniers, commeny of looyerij, smederij of timmermans- of metselaars-affaire, handel of ambacht uitgeoefend mogen worden.* Christoffel had ook de boerderij van Zorgvrij gekocht en de weilanden met die van Poelestein samengevoegd. De koper van Overdorp zou niet alleen het herenhuis *op fatsoenlijke wijze moeten ophalen en op ordre brengen* maar ook *de stallinge, het wagenhuis en boerenwoning en verdere getimmerten moeten afbreken.* Het duurde nog tot 1800 vóórdat Pieter Verschoof, chirurgijn, zich als koper meldde en

zich daar vestigde, mede voorzien van een apotheek. Gerrit van Caspel, heeft nog tot 1800 op Overdorp gewoond. Hij staat vermeld als herbergier maar of hij, gezien de wensen van Christoffel, daar het kastelijnschap nog kon blijven uitoefenen valt te betwijfelen. Hij vertrok in 1800 naar De Kampioen in Nieuwersluis welk etablissement in datzelfde jaar was aangekocht door Cornelis van Spinhoven. De zoon van Gerrit, eveneens Gerrit geheten, trouwde in 1829 met een zuster van Cornelis, Margaretha Wijnanda van Spinhoven, en kocht in 1836 deze uitspanning, die kort geleden nog “Het Stoute Soldaatje” heette. In 1867 vererfde De Kampioen aan hun zoon Hermanus Cornelis van Caspel, die er tot 1899 als kastelein resideerde, bijkans twee eeuwen nadat betovergrootvader Gijsbert van ‘t Ent aan het Gein Het Haantje exploiteerde. *Voorwaar een voortgedragen vakmanschap.*

Dick Slebos.

Wie kent dit wapen?

In het streekarchief in Mijdrecht troffen wij deze afbeelding aan van een wapen dat onmiskenbaar banden heeft met Abcoude Baambrugge. In het hartschild staan de zuiltjes van de heren van Zuilen afgebeeld. In het Centraal Bureau voor Genealogie afd. Heraldiek beschikt men over meer dan honderdduizend wapenafbeeldingen van Nederlandse families uit het verleden. Het is ondoenlijk om alle wapens daar op de afbeelding na te lopen. Wie weet door wie dit wapen is gevoerd? Graag een berichtje naar redacteur Wim Timmer